

Opgave 1 Real Humans

De Zweedse serie *Real Humans* draait om hubots, robots die eruitzien als mensen. De hubots hebben een USB-poort op hun lichaam en kunnen voor allerlei taken worden geprogrammeerd. Er zijn bijvoorbeeld klusjesbots, lopendebandbots, nannybots en seksbots. Steeds meer mensen nemen een hubot in huis en ze krijgen een steeds belangrijkere plaats in de samenleving.

In de serie hebben de mensen uiteenlopende meningen over de hubots. Sommigen juichen toe dat er hubots zijn, anderen vrezen dat ze door hubots zullen worden vervangen als werkracht, familielid of zelfs als minnaar. Matilda, een van de mensen, voert een gesprek met de hubot Anita:

tekst 1

Matilda: 'Ik was vergeten dat je niet kunt denken.'
Hubot Anita: 'Ik denk wel.'
Matilda: 'Denk je?'
Hubot Anita: 'Ja.'
Matilda: 'Wat jij doet is geen denken. Het is meer zoiets als berekeningen maken. Zoiets als een rekenmachine. Snap je het verschil?'
Hubot Anita: 'Ja.'
Matilda: 'Leg dan maar uit wat ik bedoel.'
Hubot Anita: 'Alle gedachten zijn berekeningen. Maar van sommige gedachten weet je niet wat ze willen berekenen.'

bron: Real Humans, seizoen 1, aflevering 5, Lumière 2012

De opvatting dat alle gedachten berekeningen zijn, zou kunnen aansluiten bij het functionalisme.

3p 1 Leg uit wat het functionalisme inhoudt, met de begrippen:

- input en output, en
- mentale representatie.

Leg vervolgens uit in welk opzicht hubot Anita in tekst 1 een functionalistische opvatting van cognitie heeft.

Het gesprek gaat verder:

tekst 2

Matilda: 'Ik bedoel misschien meer dat je niks voelt. Je wilt niks. Je doet alleen wat wij je opdragen.'

Hubot Anita: 'Hoe wil je dan dat ik ben?'

Matilda: 'Dat bedoel ik. Trek je niks aan van wat ik wil. Hoe wil je zelf zijn? Vertel 's wat over jezelf. Waar werkte je voordat je hier kwam? Waarom ben je verkocht? Hoe voelde dat? Weet je waarom je op mijn zenuwen werkt? Je bent zo walgelijk tevreden. Zo afgesloten.'

Hubot Anita: 'Ik kan niet bij de herinneringen uit de tijd voor ik Anita werd. Soms komen er beelden boven die ik niet herken.'

bron: Real Humans, seizoen 1, aflevering 5, Lumière 2012

Anita is een hubot die net gereset is en geen herinneringen heeft. Volgens Hubert Dreyfus bepaalt het menselijk lichaam hoe we onszelf ervaren en hoe we in de wereld staan. Hij noemt drie functies van het lichaam die een computer volgens hem niet kan nabootsen. Een van de functies is dat het lichaam verwachtingen overbrengt van de visuele waarneming op andere zintuigen.

- 3p   **2**   Geef de **andere twee** functies van het menselijk lichaam volgens Dreyfus weer.
Leg vervolgens met **een** van deze twee functies **en** tekst 2 uit dat Anita verschilt van een mens.

'Wanneer gaan we opa opstarten?' klinkt in seizoen 2 van *Real Humans*. De opa van Matilda heeft zich na zijn dood laten namaken als een hubot en staat bij zijn familie in een doos op de stoep. Direct na het opstarten van deze hubot noemt opa zijn dochter en kleinkinderen bij hun naam. Die avond vertelt opa aan zijn dochter hoe trots hij op haar is. Zij reageert ontroerd.

Volgens sommige 4E-cognitiefilosofen is er bij mensen sprake van *enactive cognition*.

- 1p   **3**   Beargumenteer of bij de hubot opa volgens jou sprake is van *enactive cognition*.

Sommige mensen in *Real Humans* worden verliefd op een hubot en beginnen een liefdesrelatie.
Filosoof Martijntje Smits beschrijft een gevaar van zo'n relatie vanuit ethisch perspectief:

tekst 3

Als je de ene mens door een robot vervangt, leert de andere mens een object te gebruiken, hoe ingenieus die robot misschien ook bewustzijn simuleert. Dat is niet te vergelijken met interactie tussen twee subjecten. We hebben een machtsverhouding met machines: de relatie is instrumenteel en niet wederkerig. Je kunt zelfs gewend raken aan die instrumentaliteit en daardoor mensen op dezelfde antisociale manier gaan behandelen. Een beangstigende gedachte.

bron: *Plato's Symposium voor robotliefde, Filosofie Magazine, 2018*

Binnen de ethiek wordt een verschil gemaakt tussen instrumenteel handelen en intrinsiek handelen.

- 2p   4   Leg dit verschil uit met tekst 3.
Beargumenteer vervolgens met deze uitleg van het verschil tussen instrumenteel en intrinsiek handelen of een liefdesrelatie met een hubot volgens jou mogelijk is.

De hubots nemen steeds meer taken van mensen over en voeren die soms beter uit dan mensen dat kunnen. Een voorbeeld is een huishoudsterhubot die voor de menselijke opa Lennart zorgt. De familie houdt van een afstand de omgang van de hubot met opa in de gaten, omdat de hubot en opa onderling vaak conflicten hebben. Opa wil bijvoorbeeld dat de hubot koopt wat hij haar vraagt, maar ze wijst hem erop dat ze er is voor zijn welzijn. Als hij koffie wil, weigert ze hem die te geven omdat hij een hoge bloeddruk heeft. Zij heeft dit tijdens zijn slaap geconstateerd en geeft hem vervolgens thee.

Katherine Hayles gebruikt het begrip cognitieve assemblages.

- 1p   5   Leg met het voorbeeld van de familie van opa en de huishoudsterhubot uit wat Hayles bedoelt met cognitieve assemblages.

Terwijl de hubots steeds meer worden opgenomen in de samenleving, rijst de vraag of zij rechten hebben. De advocaat in de serie verdedigt onder andere het recht op een arbeidscontract voor hubots. Hierdoor zou de huishoudsterhubot het recht hebben op een bepaald loon voor een bepaald aantal uren en op een aantal vakantiedagen.

Volgens Hayles blijven mensen verantwoordelijk voor wat niet-menselijke cognitie doet.

- 2p   6   Leg uit dat Hayles geen rechten zou toekennen aan hubots.
Beargumenteer vervolgens met het voorbeeld van de huishoudsterhubot of hubots volgens jou rechten moeten hebben.